Sosyal, Beşeri
ve
İdari Bilimlerde
Yenilikçi Yaklaşımlar

Editörler:

H. Hale Künüçen
Xatire Quliyeva
Yılmaz Seçgin

ekin

Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimlerde Yenilikçi Yaklaşımlar

Editörler:

H. Hale Künüçen, Başkent Üniversitesi, Türkiye

Xatire Quliyeva, Azerbaycan Bilimler Akademisi, Azerbaycan

Yılmaz Seçgin, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye

EKİN
Yayınevi
2019

BÖLÜM 17

Üniversitelerin Değişen Eğitim Yaklaşımı ve Kamu Yönetimi Eğitimine Yansımalar: Türkiye'de Kamu Yönetimi Eğitiminin Mevcut Durumu Üzerine Bir Araştırma

Fatih Gürses[1], Erkan Arslan[2]

1. GİRİŞ

Tarihsel seyri içerisinde üniversiteler çeşitli evrelerden geçmiş ve günümüze kadar ulaşabilmiş önemli yapılardır. Üniversitelerin içinde bulunduğu toplumu şekillendirmesi ne kadar tabi bir durumsa; toplumun da üniversitelere şekil vermesi bir o kadar tabidir. İşte bu etkileşim süreci içerisinde üniversiteler toplumda önemli görevler üstlenmiş ve hayati fonksiyonları bulunan kurumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu karşılıklılık ilkesi gereği üniversitelerin gündelik hayatın problemlerine ilişkin çözüm önerileri sunmak başta olmak üzere içinden çıktığı topluma pek çok alanda katkı sunması beklenmektedir. Bu anlamda, üniversiteler değişimle yakın bir ilişki içerisindedir. Üniversiteler bazen değişimi başlatma, değişimin hazırlayıcısı olma misyonunu üstlenirken; bazen de toplumun diğer dinamiklerince başlatılan değişimin destekleyicisi olma görevini üstlenirler. Fakat, her halükarda toplumun yararına olanın peşinde koşarlar, koşmak durumundadırlar.

Bir toplumun şekillenmesinde pay sahibi olan pek çok dinamik bulunmakla beraber olağan dönemler için düşünüldüğünde bunların en önemli ve etkilisinin hükümetler/kamu yönetimi olduğu; dolayısıyla da ülkenin siyasetçilerinin ve kamu kurumlarının yöneticilerinin/bürokratların toplum nezdinde çok önemli aktörler olduğu karşımıza çıkmaktadır. Buradan hareketle, bürokratlar başta olmak üzere anılan aktörlerin yetiştirildiği kurumlar olarak karşımıza çıkan siyaset bilimi, kamu yönetimi, hukuk,

[1] Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa, Türkiye. fatihgurses@uludag.edu.tr
[2] Yıldızeli Meslek Yüksekokulu, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas, Türkiye. erkana@cumhuriyet.edu.tr

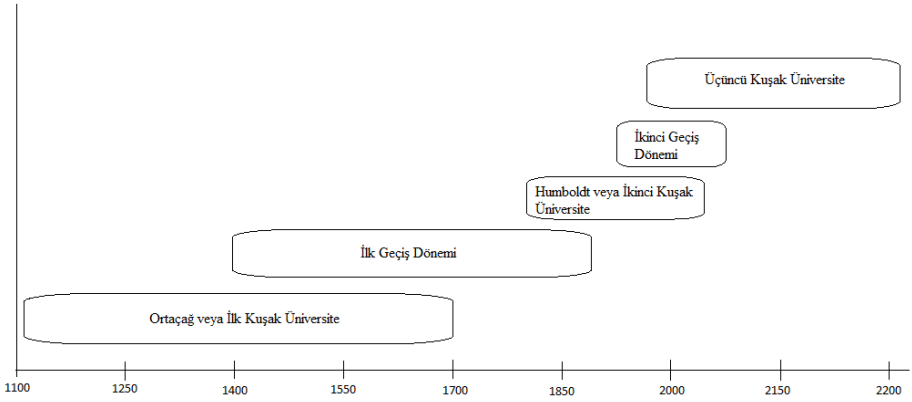
maliye, uluslararası ilişkiler vb. disiplinlerin de bir o kadar önemli olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmada değişen toplumun değişen eğitim anlayışına ve bunun da kamu yönetimi eğitimi üzerinde yarattığı değişime odaklanılmaktadır.

Bu amaçla çalışmanın teorik kısmında sırasıyla üniversitelerin değişen eğitim yaklaşımı; dünyada ve Türkiye'de kamu yönetimi eğitiminin gelişim süreci ve değişen kamu yönetimi eğitim stratejileri ele alınmıştır. Çalışmada ardından Türkiye'de kamu yönetimi eğitiminde hangi eğitim stratejilerinin ne ölçüde benimsendiğini ortaya çıkarmak için bölüm akademisyenlerinin görüşlerine başvurmak suretiyle gerçekleştirilen alan araştırmasının bulgularına yer verilmiştir. Çalışma, bulgular üzerine yürütülen tartışma ve sonuç ile nihayete erdirilmiştir.

2. ÜNİVERSİTELERİN DEĞİŞEN EĞİTİM YAKLAŞIMI

Bilgi toplumlarına has sosyo-ekonomik hayatta ortaya çıkan değişim ve teknolojik gelişmeler, küreselleşme rüzgarı ile birlikte dünyayı bir çok boyut özelinde gerçekleşen hızlı bir değişim, gelişim ve ilerleme süreci içerisine dahil etmiştir. Yaşanan bu gelişim ve değişim dalgasından üniversiteler de etkilenmektedir. Akademik ve bilimsel bilginin odağı olan üniversiteler değişen dünyaya paralel olarak büyük bir değişim girdabı içerisine girmişlerdir. Yeni dönemde üniversitelerden beklentiler yaygınlık kazanmış ve çeşitlenmiştir.

Üniversitelerin bu zaman dilimi içinde yaşadığı değişimleri anlamak için tarihlerine göz atmamız gerekir. Üniversitelerde yaşanan değişimi Wissema [1] üç kuşak/nesil üniversite sınıflandırması ile açıklamaktadır. Buna göre ortaçağ veya birinci nesil üniversite, Humboldt veya ikinci nesil üniversite ve üçüncü nesil üniversite (3GU). Üçüncü nesil üniversite hala tam hayata geçirilebilmiş değildir. Üniversiteler şu anda bir geçiş aşamasındadır ve üçüncü nesil üniversite modeline doğru ilerleyen üniversiteleri görebilmek mümkündür. Bu geçiş süreci Rönesans ve Aydınlanma arasındaki dönemde ikinci nesil üniversite modeline geçişe benzer bir süreçte devam etmektedir (Bkz Şekil 1) [1].

Şekil 1. Üniversitelerin değişim süreci

Üniversiteler tarihte, amaç, yapı ve fonksiyonları bakımından önemli dönüm noktalarından geçmiş ve dönüşümler geçirmişlerdir. Başlangıçta "eğitim" odaklı üniversiteler, sanayi toplumunun ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda; "araştırmacı" üniversite görevini yerine getirmek durumunda kalmışlardır. Günümüzde ise üniversiteler, ekonomik ve refah artışına doğrudan katkı sağlamayı hedefleyerek; farklı şekillerde (üçüncü nesil üniversite ya da girişimci üniversite gibi) isimlendirilmektedirler [2].

Üniversitelerde tarihsel süreç içerisinde, sahip oldukları amaç, yapı ve üstlenmiş oldukları fonksiyonlar açısından yaşanan bu köklü değişimi Wissema toplumsal hayatta yaşanan değişimlere paralel olarak üç döneme ayırmaktadır. Wissema'ya göre [1] üniversiteler; aydınlanma çağına kadar devam eden yaklaşık bin yıllık bir zaman dilimini kapsayan dönemde, ortaçağ dönemine has bilim odaklı üniversite modeli olarak fonksiyon görmüşlerdir. Bu dönem üniversiteleri "ortaçağ" veya "birinci nesil" üniversite tipi olarak tarif edilmektedir. Hıristiyanlığın, Avrupa ülkeleri tarafından kabul edildiği ortaçağın başlarında, Avrupa ülkelerinde tüm dersler Latince olarak verilmekteydi. Dolayısıyla ortaçağda eğitim Latin okulları adı verilen okullarda başlamıştır. Ancak birinci nesil üniversiteler sadece Latin okullarının dönüşümlerinden oluşmamıştır. Ortaçağ üniversitelerinden önce de Avrupa'da şehir hakimlerinin, kilise makamlarının, katedral ve manastır okulları ile bireysel olarak bazı hocaların kamuya açık ders verdikleri okul grupları söz konusudur. Böyle bir okul grubuna ilk önce "studium generali" adı verilmiş, daha sonra bu okullar üniversite olarak tarif edilmiştir.

15. yüzyılda, dünyanın yeni bir çağın eşiğinde olduğu hissi geniş ölçüde yaygınlık kazanmıştır. Bu dönem, matbaanın kullanımı ile kitap basımının yaygınlaştığı, büyük coğrafi keşiflere tanık olunduğu, 1453'de İstanbul'un Hıristiyan dünyasının elinden düştüğü ve Avrupa haritasının değiştiği bir dönemdir. Ancak bu dönemde üniversitelerin karakteristik özelliklerinde temelde bir değişim yaşanmadı. Üniversitelerde önemli bir değişimin başladığı, Ortaçağ üniversitelerinin sonu ve yeni bir üniversite modeline geçiş süreci, Rönesans ve Hümanizm'in ortaya çıktığı döneme denk düşmektedir [1].

18. yüzyıldan itibaren bilimsel ve teknolojik gelişmelerin hız kazandığı ve buna koşut olarak, değişen üretim anlayışı, başta emek faktörü olmak üzere tüm üretim faktörlerini, üniversite eğitim stratejilerini, kamu ve özel sektör işletmelerini, devlet anlayışında değişimi beraberinde getirmiştir [2].

Avrupa'da yaşanan Rönesans, Reform gibi aydınlanma döneminin karakteristik bir özelliği olarak modern bilim doğmuştur. Bu dönemde ikinci nesil üniversitelerin ilk örneği sayılabilecek Berlin Üniversitesi kurulmuştur. Berlin Üniversitesi ile vücut bulan üniversite modeli "Aydınlanma Üniversitesi" olarak adlandırılabilir. Ancak modern kavramına göre eğitim ve araştırmaya odaklanmış bu üniversite modelinin kökenleri

Humbolt'un fikirlerine dayandığı için ikinci nesil üniversite tipi, kurucusu olan Wilheim Von Humboldt'un adıyla anılmaktadır [1].

20. yüzyılın ikinci yarısından başlamak üzere ise üniversitelerin gelişim süreci yeni bir ivme kazanmış ve Humboldt modeli çökmüştür. Bu değişim dalgası ile birlikte üniversiteler devletin ve bürokrasinin müdahalesine gittikçe daha açık hale gelmiştir. 1970'lerden itibaren ise çok disiplinli ve disiplinlerarası araştırmayı temel alan, üniversite-sanayi kuruluşları işbirliği modeline dayalı, piyasaya yönelik bilim üreten girişimci üniversite olma stratejisi önem kazanmıştır [3].

Günümüzde ise üniversiteler içinde bulunduğu toplumdan uzakta bir noktada konumlanmış, sadece kendisi için bilim üreten, sosyal hayata dair sorunlara ve beklentilere yönelik misyonu olmayan yapılar olarak değil, toplum beklentilerine ve ihtiyaçlarına yönelik bilim üreten; teknolojik gelişme ve ekonomik kalkınmaya katkı sağlayan üçüncü nesil üniversiteler olarak kendilerini yeniden konumlama gayretine girişmişlerdir [2].

Üçüncü nesil üniversiteler, içinde bulundukları topluma değer katma misyonu yüklenmiş modern bilimin yanında büyük ölçüde disiplinlerarası araştırma ve çalışmaların yürütüldüğü üniversitelerdir. "Know-how" faaliyetleriyle öne çıkan üçüncü nesil üniversiteler aynı zamanda yeni girişimcilik faaliyetlerinin beşiği olarak görülmektedir. Üçüncü nesil üniversiteler, geleneksel araştırma ve eğitim görevlerine ek olarak, teknik bilgi üreten, bilimsel eğitim almış profesyoneller ve girişimciler yetiştiren, endüstri ile işbirliği içinde, rekabetçi yönü bulunan üniversite modelidir [1].

Tablo 1'de üniversitelerin eğitim stratejilerini temel alan yaklaşımlar çeşitli bakış açıları itibariyle sınıflandırılmıştır.

Tablo 1. Üç nesil üniversite sınıflandırmasında üniversitelerin karakteristik özellikleri [1].

	Birinci Nesil	**İkinci Nesil**	**Üçüncü Nesil**
Hedef	Eğitim	Eğitim+Araştırma	Eğitim+Araştırma+Know-How Faaliyeti
Rol	Hakikati Savunmak	Doğayı Keşif	Değer Yaratma
Yöntem	Skolastik	Modern Bilim, Tek Bilim	Modern bilim, Disiplinlerarası Çalışmalar
Yaratı	Profesyoneller	Profesyoneller, Bilim insanları	Profesyoneller, Bilim insanları, Girişimci
Yönelim	Evrensel	Ulusal	Küresel
Dil	Latince	Ulusal Diller	İngilizce
Örgütlenme	Fakülteler, Okullar	Fakülteler	Üniversite enstitüleri
Yönetim	Şansölye	Akademisyenler (Part-time)	Profesyonel

3. KAMU YÖNETİMİ EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ VE DEĞİŞEN KAMU YÖNETİMİ EĞİTİM STRATEJİLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

3.1. KAMU YÖNETİMİ EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ

Kamu yönetimi eğitiminin başlangıç dönemi hakkında literatürde farklı tartışmalara rastlanmakla beraber, modern manada kamu yönetimi eğitiminin 19. yüzyılın son çeyreğinde başladığı kabul görmektedir. Kamu yönetimi eğitiminin ortaya çıkışı konusunda Amerika Birleşik Devletleri'nde yürütülen çalışmalar ve Wilson'un Yönetimin İncelenmesi adlı çalışması ile Almanya ve Fransa'da kurulan "Kameral Bilimler Kürsüleri" ekseninde iki farklı tartışma bulunduğu söylenebilir [4].

Bu tartışmalardan ilki, kamu yönetiminin ortaya çıkışı ve bağımsız bir öğreti haline gelmesi noktasında ilk çalışmaların verildiği yer ve dönem olarak Amerika Birleşik Devletleri'ni ve 19. yüzyılın son çeyreğini işaret etmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde 16 Ocak 1883'te onaylanan ve kamu hizmetine girişte kayırmacılığın yerine yarışmacı sınav uygulamasını getiren "Pendleton Act" adlı yasal düzenleme sürecin mihenk taşı niteliğindedir. Kamu yönetiminin kimlik arayışında önemli bir yere sahip olan aynı dönemin bir diğer çalışması ise Woodrow Wilson tarafından 1887'de yayınlanan, siyaset–yönetim farklılığına dayalı ve siyaset ile yönetimin birbirinden ayrılması, yönetimin ayrı bir inceleme konusu yapılması gereğine işaret eden "Yönetimin İncelenmesi" adlı eseridir [5].

Kamu yönetimi disiplininin akademik ve bilimsel anlamda inceleme alanı olarak ortaya çıkışını Kıta Avrupası merkezli Kameralizm ile eş tutan bir diğer yaklaşıma göre ise; kamu yönetimi eğitiminin, Almanca lisanının hakim olduğu ülkeler ve Fransa'da "Kameral Bilimler" ile başlamış olduğu ileri sürülmektedir. Kameralizm, 16. ve 17. yüzyılda Almanya'da ve Fransa'da ortaya çıkan ve mutlakiyetçi yönetimlerde "devletin en iyi nasıl yönetilebileceği" sorusuna Avrupa'daki akademik ve bilimsel çevrelerin cevaplar bulmak için oluşturmuş olduğu bir düşünce biçiminin adıdır. Kameralizm; üniversitelerde hukuk, yönetim tekniği ve siyaset ekseninde tasarlanan bir öğreti olup devlet olgusunu incelemiştir [4]. Kamu yönetimi üzerine açıklamalar getiren bu yaklaşımda yoğun bir hukuk anlayışı hissedilmektedir. Kıta Avrupası merkezili kamu yönetimi eğitimi ilerleyen dönemlerde hukuk geleneğinin baskın etkisi altında gelişimini sürdürmüştür. Fransız Yönetim Okulu (ENA) ve Fransız literatüründe kamu yönetiminin gelişimi ile ilgili pek çok çalışma bulunmaktadır. Öte yandan kamu yönetimi eğitimi konusunda Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan gelişmeler diğer Batılı ülkeleri de etkilemiştir [5].

Kıta Avrupası geleneğinde kamu yönetimi, siyaset bilimi ve idare hukuku ile ilişkili bir disiplin olarak algılanırken; Anglo-Amerikan sisteminde kamu yönetimi daha teknik bir bilim veya disiplin şeklinde algılanmaktadır. Anglo-Amerikan ve Kıta Avrupa'sı ülkelerinde kamu yönetimi algısındaki farklılıklara rağmen özellikle 20. yüzyılın ikinci

yarısından itibaren dünyada kamu yönetimi disiplininin teknik boyutu ile öne çıkan Anglo-Amerikan eksenli bir yörüngeye doğru kayma eğilimi belirgin bir hal almıştır [7].

Türkiye'de kamu yönetimi eğitiminin tarihsel kökenlerine baktığımızda Osmanlı Devleti'nin yükselme döneminde Enderun Mektebi kamu yönetimi alanında önemli fonksiyonlar üstlenmiştir. Enderun'da verilen eğitimi tamamlayan kişiler Osmanlı sivil bürokrasisi içinde üst düzey pozisyonlarda hizmetler üstlenmektedirler [8]. Batılılaşma ve reform hareketlerinin yoğunluk kazandığı Tanzimat dönemi ile birlikte yeni dönem ve anlayışa uygun devlet ve kamu yönetimi düzenini yürütecek yöneticiler yetiştirme görevi bu kez Sultan Abdulmecid döneminde 1859'da kurulan Mekteb-i Mülkiye'ye geçer. Aynı zamanda bu okul Cumhuriyet döneminde kaymakam ve diğer üst ve orta düzey kamu personeli yetiştiren Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin çekirdeğini oluşturmaktadır [9]. Başlangıçta adı Siyasal Bilimler Okulu (1935) ve ilerleyen senelerde Siyasal Bilimler Fakültesi (1950) adını alan en üst düzeyde akademik eğitim veren bu eğitim kurumu yeni devletin yönetici kadrolarını hazırlamaya devam etmiştir [11].

Türkiye'de kamu yönetimi disiplininin, eğitim amaçlı olarak fiili inşa edilme süreci II. Dünya Savaşı sonrası döneme denk düşer. Kamu yönetimi disiplinin Türkiye'deki inşası süreci Türkiye'ye özgü koşulların ve yenilik arayışının bir çabası olmayıp, kamu yönetimi disiplininin "dünya disiplini" haline geldiği adeta büyük bir dünya programının parçası olarak yeni bir inşa sürecinin küresel çapta başlatıldığı dönemdir [12].

Batı'daki örneklerine benzer olarak Türkiye'de çağdaş anlamda kamu yönetimi eğitiminin ilk başlatıldığı kuruluş Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE)'dir. TODAİE, 1952'de özerk bir eğitim ve araştırma kurumu olarak kurulmuştur. TODAİE'nin 1984'ten itibaren kapatıldığı 2018'e kadar kamu yönetiminde görev alan üst düzey bürokratların kamu yönetimi alanına ait bilgilerin kazandırılmasını sağlamak yanında, yapılan araştırmalar ve basılan eserlerle de kamu yönetimi eğitiminin gelişimine katkıda bulunan bir eğitim kurumu olma fonksiyonu bulunmaktadır [2]. 1970'lerden itibaren siyasal bilgiler fakültelerinin yanında iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde de kamu yönetimi adıyla bölümler kurulmaya, lisans ve lisansüstü programlarda eğitimler verilmeye başlanmıştır. Günümüzde Türkiye'deki üniversitelerin 33'ünde kamu yönetimi adıyla, 82'sinde ise siyaset bilimi ve kamu yönetimi adıyla toplamda 115 üniversitede kamu yönetimi eğitimi verilmektedir. 2017-2018 eğitim yılında bu bölümlerde yaklaşık 50 bin kayıtlı öğrenci bulunmaktadır. Buna uzaktan eğitim ve açıköğretim programları kapsamında eğitim alan 336 bin 76 kişi de eklendiğinde bu sayı 385 bin 673 kişiye ulaşmaktadır [13].

Türkiye'de üniversite düzeyinde kamu yönetimi eğitiminin 1950'lerden bu yana yaklaşık 70 yıllık bir geçmişi olmakla birlikte, bir yandan alandaki eğitim kurumları yaygınlık kazanmakta diğer yandan aynı kurumların fiziksel ve akademik örgütlenmesi, öğrenci ve mezun sayıları, akademik insan gücü durumu, eğitim programlarının yapısı ve

içeriği, yayın ve ders materyalinin nicel ve nitel durumu ile ilgili bazı önemli sorunları hala devam etmektedir [14]. Üniversite sayılarının artırılması, yeterli fiziki koşullar ve öğretim üyesi kadroları oluşturulmadan yeni bölümlerin açılması, öğrenci kontenjanlarının artırılması, mezun olan öğrencilerin iş olanakları gibi meseleler Türkiye'de kamu yönetimi eğitimini olumsuz etkileyen faktörler arasındadır [15]. Söz konusu olumsuzluklardan hareketle kamu yönetimi eğitiminin içeriği ve kalitesinin; akademinin, toplumun, kamunun ve özel sektörün talep ve güncel gereklerini karşılama düzeyi de dikkate alınarak ciddi bir şekilde değerlendirmeye alınması gerekliliği bulunmaktadır [16].

3.2. Üçüncü Nesil Kamu Yönetimi Eğitimine Doğru: Değişen Kamu Yönetimi Eğitim Yaklaşımları Üzerine Bir Değerlendirme

Gelişmekte olan ve gelişmeye açık bir ülke olarak Türkiye'nin, bir yandan değişen ve küreselleşen dünyadaki değişimi takip etmek ve diğer taraftan gelişim ve yeniliğin lokomotifi olarak üniversitelerini ve yükseköğretim sistemini dünyada değişen üniversite eğitim anlayışını dikkate alan bir uyarlamadan geçirmesi gerekliliği bulunmaktadır. Bu hedef kamu yönetimi eğitimi içinde geçerli olup; Türkiye'nin, kamu yönetimi eğitimi konusunda çağdaş gelişmeleri inceleyerek genel eğilimleri yakalamayı kendine hedef olarak koyma zorunluluğu bulunmaktadır.

Yükseköğretimin bir parçası olarak kamu yönetimi eğitimi genel anlamda üniversite eğitim stratejilerinden ayrı düşünülemez. Üç nesil halinde ilerleyen ve ikinci nesil üniversite eğitim anlayışının tamamlanma evresinde olduğu günümüzde, geleceğin de şimdiden planlanması gerekmektedir. Gelecekte hem fen ve teknik bilimler hem de sosyal bilimler alanı için girişimci ve rekabetçi stratejilerin yarışacağı üniversite modeline hazırlıklı olmak gerekmektedir.

Üniversitelerin kamu yönetimi eğitimi stratejileri üniversitelerin kendilerini nerede konumlandırdıkları ile yakın ilişkili bir konudur. Bu bağlamda, Wissema'nın üç nesil üniversite sınıflandırmasına paralel olarak kamu yönetimi eğitimi için de üç alternatif stratejiden bahsedilebilir.

Kamu yönetimi eğitim stratejilerinde ilk yaklaşım biçimi "teknik yaklaşım" olarak adlandırılmaktadır. Teknik yaklaşım genel kültüre dayalı bilgi yerine uzmanlık bilgisini esas alır. Bu yaklaşımda uzman yetiştirmek amaçlandığı içindir ki mesleki bilgi daha kıymetlidir. Bu maksatla bölümün kazandırdığı genel altyapı bilgisinin dışında istihdam alanı olarak hedeflenen kamu kurumlarında staj uygulaması gibi teorik bilginin dışına çıkılarak pratik bilgi edinme yollarına yönelmek bu yaklaşımda önem kazanmaktadır. Bu stratejiyi benimseyen bölümlerde kamu yönetimi eğitim dilinin Türkçe olması ve müfredatın akademik ağırlıklı olmaktan ziyade kamu kurumlarına atama sınavlarında işe yarayacak bir formatta olması beklenmektedir [17].

İkinci yaklaşım Evrenselci/Liberal yaklaşım; kamu yönetimi eğitimi konusunda mezunlarına genel çerçevede alan bilgisine sahip olmayı yeterli görmektedir. Meslek uzmanlığı bilgisinin ise ancak bu temel alan bilgisi üzerine sonradan inşa edilebileceğini yani işin işte öğrenilmesi gerektiği fikrini savunmaktadır. Bu yaklaşım, mezun öğrencilerin iş yaşamına en azından hazırlıklı bir alt yapıya sahip olarak başlaması, iş hayatı ile birlikte iş için gerekli olan mesleki uzmanlığın işte öğrenilmesi üzerine kuruludur. Evrenselci/Liberal yaklaşımda kamu yönetimi öğrencisi soyut zihinsel/kurumsal alt yapısını yükseköğretimde tamamladıktan sonra mesleki uzmanlık bilgisini işe başladıktan sonra edinebilecektir. Bu yaklaşım göre, bölümünden mezun öğrencinin genel akademik eğitime ek olarak altyapının önemli gereklerinden biri olan iyi düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olması gerekmektedir. [17]

Kamu yönetimi eğitim stratejisinde üçüncü yaklaşım işletmeci bakış açısının bir yansıması olarak görülen "girişimci yaklaşım" modelidir. Bu yaklaşımda know-how faaliyetleriyle öne çıkan ve yeni girişimciler mezun eden bir kamu yönetimi bölümü hedeflenmektedir. Bu bağlamda, okutulan dersler ve ders içeriklerinin işletme ve kamu politikaları ağırlıklı olması beklenmektedir. Girişimci yaklaşımda mezunlar için istihdam hedefleri sadece kamu sektörü ile sınırlı kalmayan, ulusal ve uluslararası tüm sektörler olanaklar arasında yer almaktadır. Bu yaklaşımda da yine yabancı dil bilgisi uluslararası bağıntı ve bağlantıları kurabilmek açısından öğrencilerden beklentiler arasındadır [17]. Aşağıda Tablo 2'de bölümlerin kamu yönetimi eğitim stratejilerinin temel karakteristiklerine yer verilmektedir.

Tablo 2. Bölümlerin kamu yönetimi eğitim stratejilerinin karakteristik özelliklerinin karşılaştırılması [17]

	Teknik Yaklaşım	**Evrenselci/Liberal Yaklaşım**	**Girişimci Yaklaşım**
Bilgi Türü	Mesleki Bilgi (Deneyimsel Bilgi)	Soyut Zihinsel Bilgi ve Genel Kültür	İşletme Bilgisi (Girişimci Bilgi)
Öğrenim Dili	Türkçe	İngilizce	İngilizce
Üniversite Tipi	Devlet	Devlet/Vakıf	Vakıf
İşbirliği	Üniversite-Kamu Kurumu İşbirliği	Üniversite-STK – Sanayi İşbirliği	Üniversite –Sanayi – STK İşbirliği
Mezunlar İçin Hedeflenen İstihdam Alanı	Kamu Yönetimi (Uzmanlıklar)	STK, Uluslararası Örgütler, Kamu Yönetimi, Özel Sektör	Kamu Yönetimi (Lider ve Girişimci Kamu Görevlileri), Özel Sektör Ve Çokuluslu Şirketler
Müfredatta Ağırlık	Kamu yönetimi, Hukuk, Maliye	Sosyal Bilimler (Siyaset Bilimi, Uluslararası İlişkiler, Ekonomi, Felsefe, Sosyoloji vb)	İşletmecilik (Stratejik Yönetim, Girişimcilik vb.), Kamu Politikaları
Müfredatta Odak	Kamu Yönetimi	Kamu Yönetişimi	Kamu İşletmeciliği/ Kamu Politikaları
Değerler	Yasallık, Tarafsızlık, Liyakat	Yönetişim İlkeleri (Saydamlık, Katılımcılık, Hesapverebilirlik vb.)	Verimlilik, Etkililik, Tasarruf, Girişimcilik
Üniversite Stratejisi	Eğitimci	Araştırmacı	Girişimci

4. TÜRKİYE'DE KAMU YÖNETİMİ EĞİTİMİNİN MEVCUT DURUMU ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

4.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, Türkiye'deki kamu yönetimi eğitimi veren bölümlerin uyguladıkları eğitim stratejisi ve/veya stratejilerini bölüm akademik personelinin görüşlerine başvurmak suretiyle belirlemektir.

4.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni Türkiye'de üniversitelerde yer alan kamu yönetimi ve siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümlerinin akademik personelidir. Bu bağlamda, söz konusu bölümlerde YÖK'ün 20.11.2018 tarihli raporuna göre 1371 akademik personel bulunmaktadır. Buradan hareketle araştırmanın evrenini bu 1371 kişi oluşturmaktadır.

Evrene dahil olan birey sayısının bilindiği durumda %95 güvenilirlik seviyesinde ve evrenin homojen olduğu kabulüyle çalışma için gerekli örneklem sayısı 127 olarak belirlenmiştir [18].

4.3. VERİ TOPLAMA ARACI VE YÖNTEMİ

Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Söz konusu anketin hazırlanmasında büyük ölçüde Wissema [1] ve Şener'in [17] ilgili çalışmalarından yararlanılmıştır. Anket online ortamda doldurulmak üzere hazırlanmış ve evrene dahil olan akademisyenlere ankete ilişkin gerekli bilgi ve açıklamalarla birlikte mail yoluyla iletilmiştir. Bu kapsamda 26-30 Kasım 2018 tarihleri arasında evrene dahil olan 1371 akademisyenden 1196'sına anket mail yoluyla ulaştırılmıştır. 25 Aralık 2018 tarihine kadar dönüşler kabul edilmiş; nihayetinde 140 adet analize elverişli anket formu elde edilmiştir.

Çalışmada Türkiye'de kamu yönetimi eğitimi veren bölümlerin verdikleri eğitimin hangi strateji dahilinde olduğu ya da başka bir deyişle hangi stratejiyi yansıttığını anlayabilmek için aşağıda Tablo 3'te yer alan kriterlerden yararlanılmıştır. Bu bağlamda bölüm eğitim stratejileri eğitimci, araştırmacı ve girişimci olmak üzere üç başlık altında ve 6 kriter özelinde incelenmiştir. Buna göre, meslek profesyonelleri yetiştirmeyi önceleyen eğitim ağırlıklı bir bölüm "eğitimci" olarak kabul edilmektedir. Öte yandan, bilim insanları yetiştirmeye ve bilimsel bilgi üretimine odaklanmış bir bölüm "araştırmacı" olarak kabul edilirken; know-how faaliyetleriyle öne çıkan ve yeni girişimciler mezun eden bir bölüm ise "girişimci" eğitim stratejini benimsemiş bir bölüm olarak kabul edilmektedir. Her bir eğitim stratejisi ise Bilgi Türü, Hedeflenen İstihdam Alanı, Müfredatta Ağırlık, Müfredatta Odak, Temel Değerler ve Başarı Kriteri olmak üzere 6 kriter özelinde ele alınmaktadır.

Tablo 3: Kamu yönetimi eğitim stratejileri

	Eğitimci	Araştırmacı	Girişimci
Bilgi Türü	Mesleki Bilgi (Deneyimsel Bilgi)	Soyut Zihinsel Bilgi ve Genel Kültür	İşletme Bilgisi (Girişimci Bilgi)
Mezunlar İçin Hedeflenen İstihdam Alanı	Kamu Yönetimi (Uzmanlıklar)	STK, Uluslararası Örgütler, Akademi, Özel Sektör	Kamu Yönetimi (Lider ve Girişimci Kamu Görevlileri), Özel Sektör Ve Çokuluslu Şirketler
Müfredatta Ağırlık	Kamu Yönetimi, Hukuk, Maliye	Sosyal Bilimler (Siyaset Bilimi, Uluslararası İlişkiler, Ekonomi, Felsefe, Sosyoloji vb)	İşletmecilik (Stratejik Yönetim, Girişimcilik vb.), Kamu Politikaları
Müfredatta Odak	Kamu Yönetimi	Kamu Yönetişimi	Kamu İşletmeciliği/ Kamu Politikaları
Temel Değerler	Yasallık, Tarafsızlık, Liyakat	Yönetişim İlkeleri (Saydamlık, Katılımcılık, Hesapverebilirlik vb.)	Verimlilik, Etkililik, Tasarruf, Girişimcilik
Başarı Kriteri	Kamu Yönetimi Uzman Kadrolarına Yerleşen Mezun Sayısı	İyi Bir Akademik Kadroya Sahip Olma	Araştırma Fonlarına Ulaşabilme ve Projeci Olma

Örneklemin iyi bir şekilde tanıtılabilmesine olanak sağlaması bakımından çalışmada öncelikle katılımcılara üniversiteleri, bölümleri ve akademik pozisyonlarına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Bölümlerin eğitim stratejilerinin belirlenebilmesiyle ilgili olarak ise katılımcılara öncelikle üniversitelerinin, daha sonra ise bölümlerinin eğitim stratejilerini nasıl tanımladıklarına ilişkin doğrudan sorular yöneltilmiş; daha sonra ise bu görüşlerini doğrulatabilmek adına bahsi geçen 6 kriter özelinde detaylı sorular yöneltilerek doğrudan sorulara verdikleri cevapların sağlaması yapılmaya çalışılmıştır.

Eğitim stratejilerine ilişkin sorulara verilen cevaplar değerlendirilirken dikkat edilmesi gereken bir husus katılımcının bölümünü birden fazla kategoride tanımlayabileceğidir. Bu durum üniversitelerin aynı zamanda birden fazla eğitim stratejisini aynı anda uygulayabilecekleri kabulünden hareketle benimsenmiştir.

5. BULGULAR

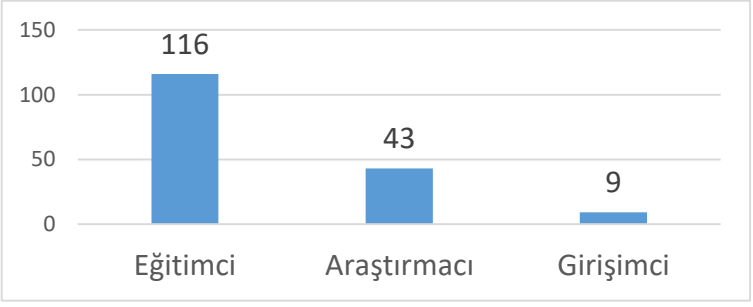
Türkiye'de kamu yönetimi eğitimi verilen bölümlerde benimsenen eğitim stratejinin araştırma konusu edildiği bu çalışmaya 72 farklı üniversiteden toplamda 140 kamu yönetimi bölümü akademik personeli dahil olmuştur. EK 1'den katılımcıların üniversitelere göre dağılımı görülebilir. Aşağıda yer alan Tablo 4'te ise katılımcıların profiline yer verilmektedir. Buna göre katılımcıların %94'ü devlet üniversitesinde çalışmaktayken; % 4 gibi çok küçük bir kısmı ise vakıf üniversitelerinde çalışmaktadır. Öte yandan, katılımcıların % 24'ü adı kamu yönetimi olan bölümlerde görev yapmaktayken; geri kalan % 76'sı ise siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümlerindedir. Yine katılımcıların çok büyük bir bölümünün (% 91,42) çalıştığı bölümün öğretim dilinin

Türkçe olduğu; geri kalan kısmının ise İngilizce ve diğer dillerde öğretim veren bölümlerde olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Örneklemin betimlenmesi

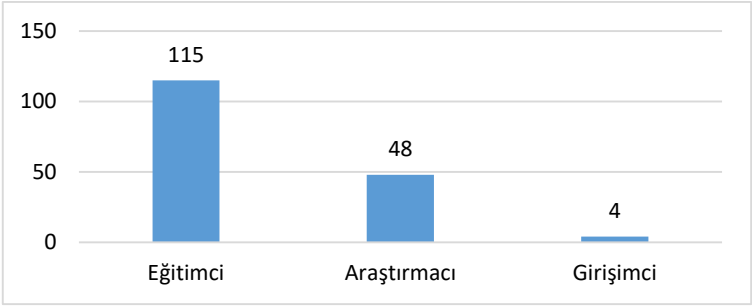
		n	Oran (%)
Üniversite Türü	Devlet	131	94
	Vakıf	9	6
Bölüm Adı	Kamu Yönetimi	33	24
	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	107	76
Bölüm Öğretim Dili	Türkçe	128	91,42
	İngilizce	8	5,72
	Diğer	4	2,86
Anabilim Dalı	Yönetim Bilimleri	53	37,84
	Siyaset ve Sosyal Bilimler	37	26,47
	Kentleşme ve Çevre Sorunları	31	22,13
	Hukuk Bilimleri	14	10
	Diğer	5	3,56
Akademik Unvan	Prof. Dr.	15	10,72
	Doç. Dr.	24	17,14
	Dr. Öğr. Üyesi	43	30,72
	Öğr. Gör./Öğr. Gör. Dr.	3	2,14
	Arş. Gör./ Arş. Gör. Dr	55	39,28
	Toplam	**140**	**100**

Katılımcıların anabilim dalları itibariyle dağılımına bakıldığında en fazla katılımcının yönetim bilimleri anabilim dalından (% 37,84) olduğu; yönetim bilimleri anabilim dalını ise sırasıyla siyaset ve sosyal bilimler (% 26,47), kentleşme ve çevre sorunları (% 22,13), hukuk bilimleri (% 10) ve diğer anabilim dallarının (%3,56) takip ettiği görülmektedir. Katılımcıların akademik ünvanları itibariyle dağılımına bakıldığında ise en büyük kitlenin %39,28 ile araştırma görevlilerinden meydana geldiği; araştırma görevlilerini ise sırasıyla doktor öğretim üyeleri (% 30,72), doçent doktorlar (% 17,14), profesör doktorlar (%10,72) ve öğretim görevlilerinin (% 2,14) takip ettiği görülmektedir.

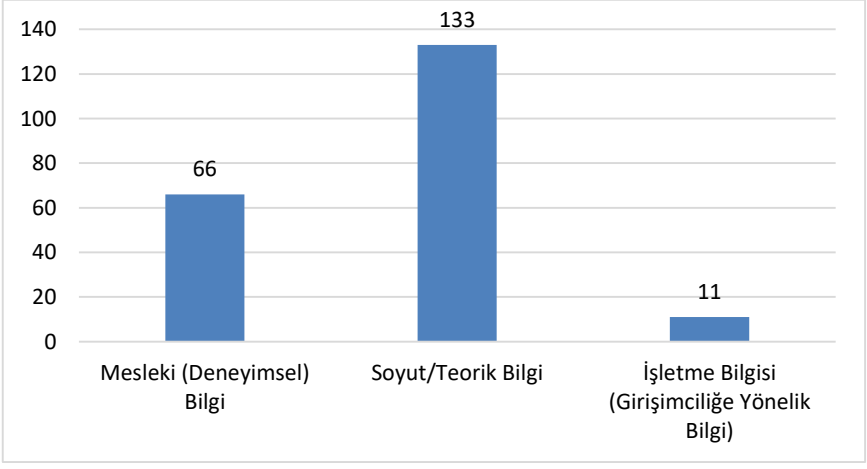
Grafik 1. Üniversitenin eğitim stratejisi

Grafik 1'den katılımcıların üniversitelerinin eğitim stratejilerini büyük ölçüde eğitimci (n: 116) olarak tanımladıkları anlaşılmaktadır. Bunun yanında 43 katılımcının üniversitesini araştırmacı bir üniversite olarak tanımladığı; sadece 8 katılımcının ise üniversitesini girişimci olarak tanımladığı görülmektedir.

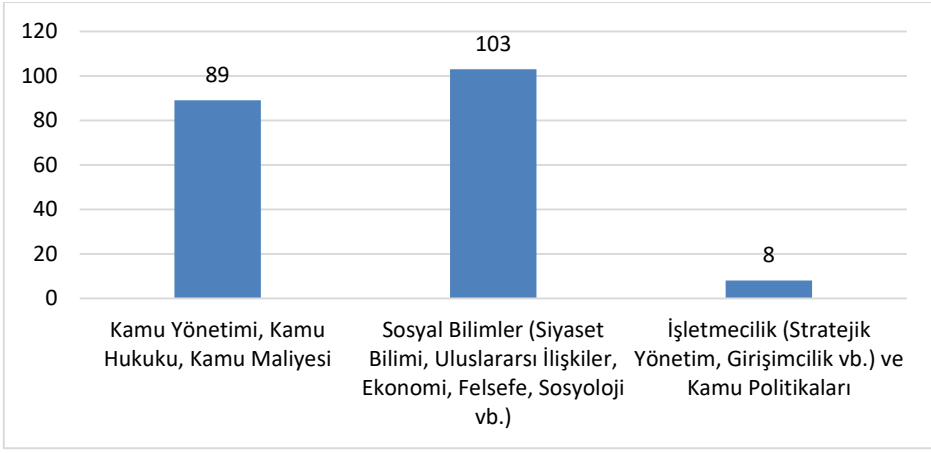
Grafik 2. Bölümün eğitim stratejisi

Grafik 2'de ise katılımcıların bölümlerinin eğitim stratejilerine ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Buna göre 115 katılımcı bölümünün eğitim stratejisini eğitimci olarak tanımlarken; 48 katılımcı bölümünü aynı zamanda araştırmacı olarak; 4 katılımcı ise girişimci olarak tanımlamışlardır. Grafik 1 ve 2'de dikkat edilmesi gereken bir husus da şudur ki bir katılımcının bölümünü birden fazla kategoride tanımlayabileceğidir. Yine aynı şekilde katılımcıların aşağıda yer alan Bilgi Türü, Hedeflenen İstihdam Alanı, Müfredatta Ağırlık, Müfredatta Odak, Temel Değerler ve Başarı Kriteri gibi başlıklar altında yer alan seçeneklerin de birden fazlasına cevap verebilmesi mümkündür. Bu durum üniversitelerin aynı zamanda birden fazla eğitim stratejisini aynı anda benimseyebilecekleri anlamına gelmektedir.

Grafik 3. Bilgi türü

Grafik 3'te katılımcıların bölümlerinde öğrencilerine aktardıkları bilgi türünün ya da başka bir deyişle bilginin niteliğinin ne olduğuyla ilgili soruya verilen cevaplar yer almaktadır. Eğitimci bir stratejiyi benimseyen bir bölümde ana hedef mesleğe eleman yetiştirmek olduğundan bu bölümlerde verilen bilginin niteliğinin de mesleki/deneyimsel bilgi olması beklenmektedir. Bu bağlamda kendi bölümlerinde öğrencilere mesleki bilgi sunduklarını belirten 66 katılımcı bulunmaktadır. Araştırmacı bir eğitim stratejisini benimseyen bir bölümde ise öğrencilere soyut ve/veya teorik bilginin sunulması beklenmektedir. Bu anlamda öğrencilere yönelik sunulan bilginin türünü soyut/teorik bilgi olarak betimleyen katılımcı sayısı 133'tür. Öte yandan, girişimci bir eğitim stratejisini benimseyerek lider ve girişimci yöneticiler yetiştirme mottosuyla hareket eden bir bölümde ise öğrencilere girişimciliğe yönelik bilgi aktarımında bulunulması beklenmektedir. Öğrencilerin bu tür bilgiyle donatıldığını/yetiştirildiğini ifade eden katılımcı sayısı ise yalnızca 11'dir.

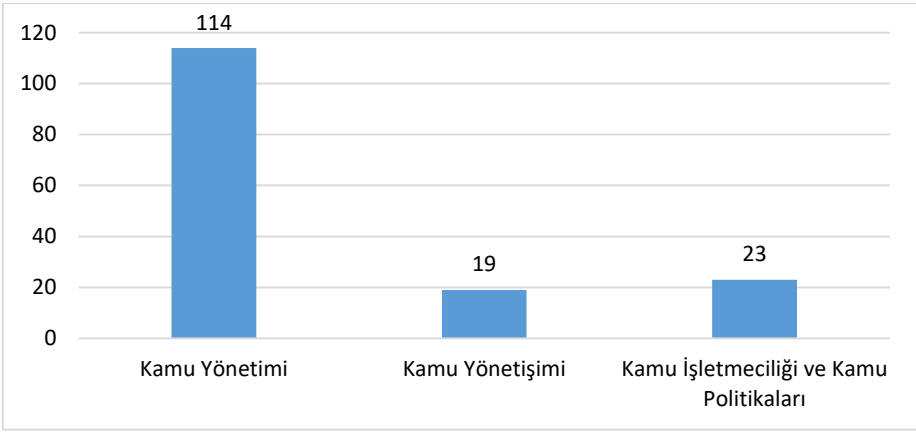

Grafik 4. Bölüm müfredatındaki ağırlık

Bölüm müfredatındaki ağırlık ise bölümlerde öğrencilere sunulan bilgi türüyle doğrudan ilgili bir başlıktır. Bu anlamda eğitimci olma misyonunu benimsemiş bölümlerde öğrencilere kamu yönetimi, kamu hukuku ve kamu maliyesi gibi konulara ağırlık veren bir müfredat belirleneceği kabul edilmektedir. Grafik 4'ten görüleceği üzere katılımcıların 89'u bölüm müfredat odağının kamu yönetimi, kamu hukuku ve kamu maliyesi olduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı bir eğitim stratejisini benimseyen bölümlerde ise siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, ekonomi, felsefe ve sosyoloji gibi sosyal bilimlerin temel alanlarına ilişkin derslerin bölüm müfredatına yaygın bir şekilde dağıtılması beklenmektedir. Bölümlerinde sosyal bilimlere ilişkin söz konusu derslerin yoğun şekilde bulunduğunu ifade eden 103 katılımcı bulunmaktadır. Öte yandan, girişimci mezunlar yetiştirmeyi amaç edinmiş bölümlerde ise girişimcilik, stratejik yönetim, toplam kalite yönetimi, kriz yönetimi vb. işletmecilik dersleri ve kamu

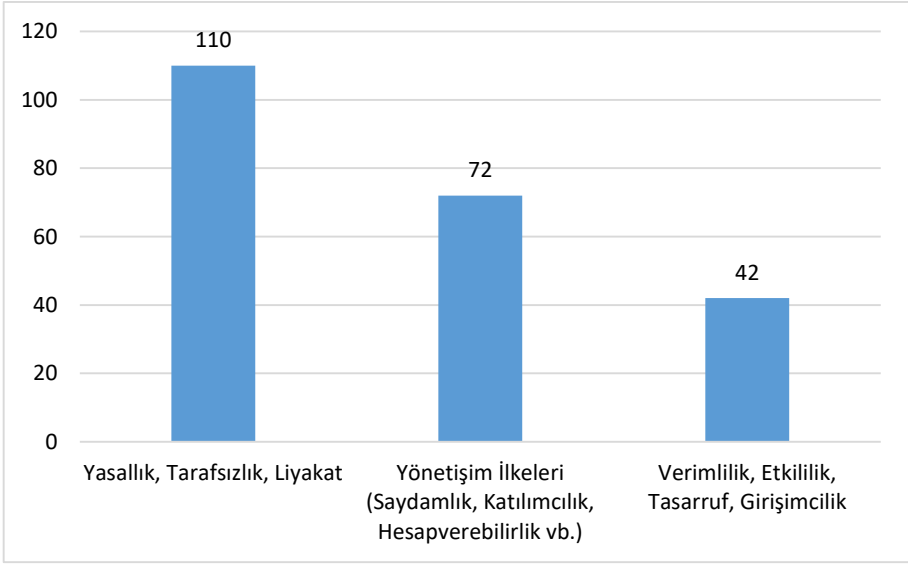
politikalarına ilişkin derslerin yoğun bir şekilde müfredatta yer alması beklenmektedir. Müfredatta böyle bir ağırlıklarının olduğunu belirten katılımcı sayısı yalnızca 8'dir

.

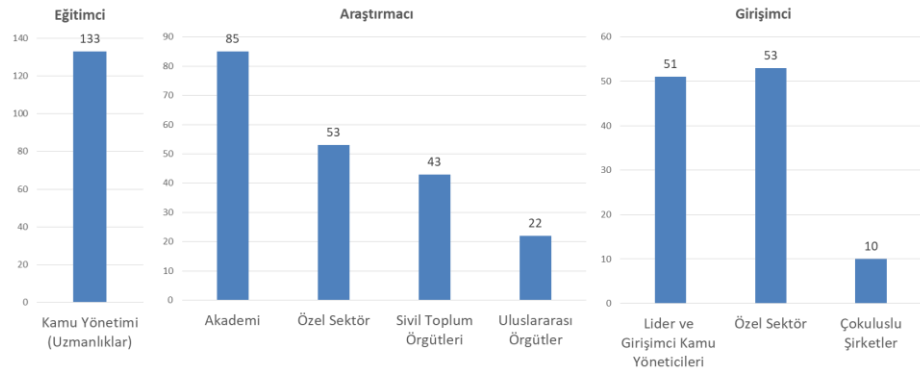
Grafik 5. Bölüm müfredatı odağı

Bilgi türü ve bölüm müfredatının ağırlığıyla ilgili bir başlık da bölüm müfredat odağıdır. Bu anlamda, katılımcıların verdikleri cevaplardan hareketle (bkz. Grafik 5) bölüm müfredat odağını kamu yönetimi olarak tanımlayan 114 katılımcı bulunurken; odağını kamu yönetişimi olarak tanımlayan 19 kişi, kamu işletmeciliği ve kamu politikaları olarak tanımlayan ise 23 katılımcı bulunmaktadır.

Grafik 6. Temel değerler

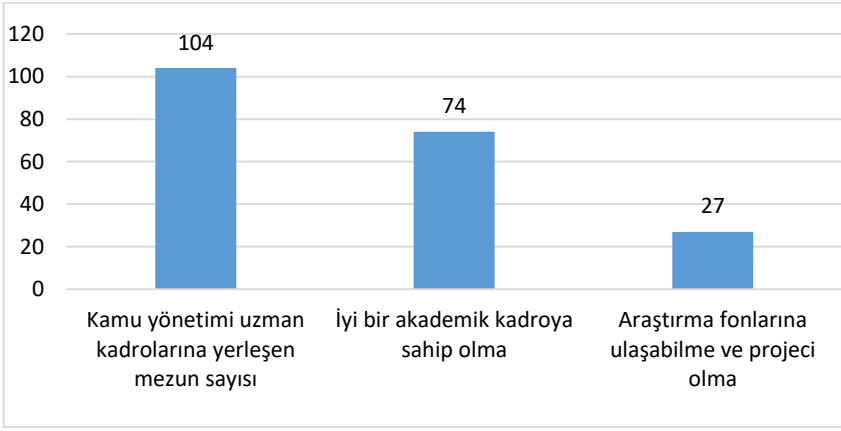
Temel değerler bölüm eğitim stratejinin niteliğinin ortaya koyulabilmesinde bakılacak bir diğer başlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Grafik 6'da katılımcılara bölümde benimsenen temel değerlerin ne olduğuna ilişkin yöneltilen sorunun cevaplarına yer verilmektedir. Eğitimci bir bölümün kamu yönetiminin yasallık, tarafsızlık ve liyakat gibi temel değerlerini önceleyen ve öğrencisine öncelikle bu değerleri vurgulamaya ve benimsetmeye çalışan bir bölüm olması beklenmektedir. Kendi bölümlerinin bu temel değerler üzerine yoğunlaştığını ifade eden katılımcı sayısı 110'dur. Araştırma ve araştırmacı olma misyonunu benimsemiş bir bölümde ise kamu yönetimi literatüründe yönetişim ilkeleri olarak ifade edilebilecek olan saydamlık, katılımcılık, hesapverebilirlik gibi değerlerin öncelenmesi beklenmektedir. Kendi bölümlerinde öğrencilere bu değerlerin de refere edildiğini belirten 72 katılımcı bulunmaktadır. Öte yandan, girişimci olarak tarif edilen misyonu benimsemiş bölümlerde ise verimlilik, etkililik, tasarruf ve girişimcilik gibi değer ve yaklaşımların öncelenmesi beklenmektedir. Bölümlerinde bu değer ve yaklaşımların da öncelendiğini belirten 42 katılımcı bulunmaktadır.

Grafik 7. Hedeflenen istihdam alanı

Kamu yönetimi bölümlerinin eğitim stratejisinin anlaşılabilmesinde öğrenciler için hedeflenen istihdam alanının ne olduğunun bilinmesi de önemlidir. Bu bağlamda, Grafik 7'de eğitimci, araştırmacı ve girişimci olma durumuna göre bölümlerde öğrenciler için hedeflenen istihdam alanının ne olduğuna yönelik sorulara verilen cevaplar yer almaktadır. Daha önce de ifade edildiği üzere eğitimci bölümler öğrencilerine mesleki ve deneyimsel bilgi sunarlar ve bu sayede mezunlarının çeşitli kamu yönetimi uzman kadrolarına yerleşmelerine olanak ve kolaylık sunmaya çalışırlar. Bu anlamda 133 katılımcının öğrencileri için hedefledikleri istihdam alanının kamu yönetimi uzmanlıkları olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmacı olma misyonuna sahip bölümlerde ise hedefteki istihdam alanlarının çeşitlilik arz ettiği anlaşılmaktadır. Buna göre, katılımcıların 85'i öğrencilere yönelik hedeflenen istihdam alanları içerisinde akademiye yer verirken; bu başlıkta yer alan diğer istihdam alanları ise yüksekten düşüğe sırasıyla özel sektör (53 kişi), sivil toplum örgütleri (43 kişi) ve uluslararası örgütler (22 kişi) şeklindedir. Girişimci bir bölümde de hedeflenen istihdam alanları çeşitlilik göstermekte ve ana

istihdam odağı özel sektör (53 kişi) olarak görülmektedir. Bununla birlikte lider ve girişimci kamu yöneticileri (51 kişi) yetiştirmek ve çokuluslu şirketlere (10 kişi) eleman yetiştirmek de öğrenciler için hedeflenen diğer istihdam alanları arasında yer almaktadır.

Grafik 8: Başarı kriteri

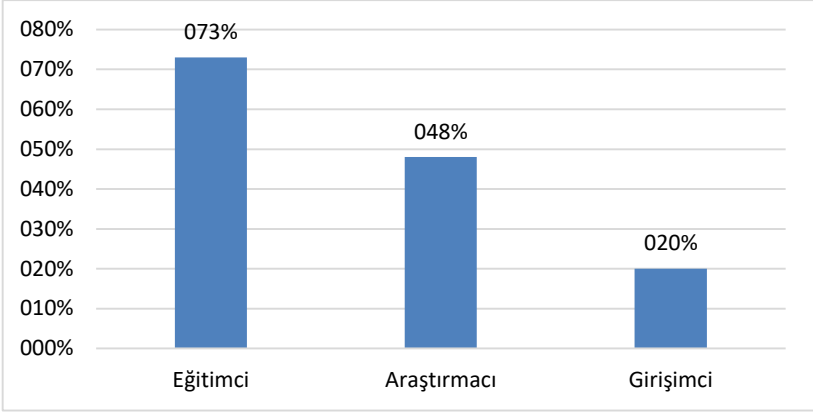
Türkiye'deki kamu yönetimi bölümlerinin eğitim stratejilerinin araştırma konusu edildiği bu çalışmada katılımcılara bu bağlamda yöneltilen son soru akademisyenlerin bölüm için öngördükleri başarı kriterinin ne olduğudur. Grafik 8'de başarı kriterine ilişkin cevaplara yer verilmektedir. Buna göre 104 katılımcı kamu yönetimi uzman kadrolarına yerleşen mezun sayısının başarının kriteri olduğunu ifade ederken; 74 kişi ise iyi bir akademik kadroya sahip olmanın başarının kriteri olduğunu ifade etmiştir. Öte yandan girişimci bir bölüm olmanın emaresi olarak sayılabilecek araştırma fonlarına ulaşabilme ve projeci olma kriterini başarı kriteri olarak görenlerin sayısının ise sadece 27'de kaldığı görülmektedir.

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Tartışıldığı üzere katılımcılara bölüm eğitim stratejini nasıl tanımladıklarına yönelik doğrudan sorulan soruya 115 kişi eğitimci, 48 kişi araştırmacı ve yalnızca 4 kişi ise girişimci cevabını vermiştir. Bu sayılar toplam katılımcı sayısına oranlandığında katılımcıların bölümlerini sırasıyla %82 eğitimci, % 34 araştırmacı ve %3 girişimci olarak tanımladıları anlaşılmaktadır. Fakat, eğitim stratejilerini yansıtan 6 kriter özelinde verilen cevapların ortalaması dikkate alındığında Grafik 9[3]'dan görülebilecek bir oransal dağılım ortaya çıkmaktadır. Buna göre bölümlerin %73'ünün eğitimci, %48'inin araştırmacı, %20'sinin ise girişimci kategorisinde yer aldığı ortaya çıkmaktadır. Gelinen durumda bölüm akademisyenlerinin başlangıçta bölümlerinin eğitim stratejilerine ilişkin doğrudan

[3] Grafik 9'da yer alan oransal dağılım hesaplanırken "Bilgi Türü + Hedeflenen İstihdam Alanı + Müfredatta Ağırlık + Müfredatta Odak + Temel Değerler + Başarı Kriteri/6" formülünden yararlanılmıştır.

yöneltilen soruya verdikleri cevapların oransal dağılımı ile eğitim stratejilerine ilişkin spesifik sorulara verdikleri cevapların oransal dağılımının belli bir ölçüde farklılaştığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, her iki durumda da bölümlerde öncelikle ağırlıklı olarak eğitimci bir stratejinin benimsendiği, daha sonra araştırmacı eğitim stratejisine ilişkin özelliklerin gözlendiği, bölümlerde en zayıf benimsenen eğitim stratejisinin ise girişimci bir bölüm olmak olduğu anlaşılmaktadır.

Grafik 9. Kamu yönetimi eğitimi eğitimci mi? Araştırmacı mı? Girişimci mi?

Katılımcıların belli boyutlar özelinde eğitimci, araştırmacı ve girişimci olma durumlarına ilişkin verdikleri yanıtların oransal dağılımının farklılık arz ettiği anlaşılmaktadır. Örneğin, kamu yönetimi eğitimi veren bölümlerde işletmeciliğe ve girişimciliğe ilişkin bilgiye veya müfredata pek fazla ağırlık verilmediği ifade edilirken (bkz. Grafik 3: Bilgi türü: İşletme bilgisi, girişimciliğe yönelik bilgi: n=11; Grafik 4: Bölüm müfredatındaki ağırlık: Stratejik yönetim, toplam kalite yönetimi, kriz yönetimi vb. işletmecilik dersleri: n=8); öte yandan, girişimciliğe ilişkin ya da başka bir deyişle özel sektör yönetiminde öne çıkan temel değerler olan verimlilik, etkililik, tasarruf ve girişimcilik gibi değerlerin (bkz. Grafik 6: Temel değerler: ilgili sütun: n=42) bölümlerde öğrencilere refere edilebildiği karşımıza çıkmaktadır. O halde anlaşılmaktadır ki bölüm akademisyenleri kamu yönetimi eğitimi veren bölümlerde işletmecilik ve girişimciliğe ilişkin bir müfredat oluşturmaya önemli ölçüde mesafeli yaklaşırken; işletmeciliğin/girişimciliğin beraberinde getirdiği veya merkezine aldığı verimlilik, etkililik, tasarruf ve girişimcilik gibi temel değerlerin kamu yönetimi formasyonu içerisinde refere edilmesine ise aynı ölçüde bir mesafe koymamaktadırlar.

Şüphesiz bu durumun ortaya çıkmasında pek çok nedenin etkili olduğu kabul edilebilir fakat kamu yönetimi eğitiminin nasıl olması gerektiği yönünde bir görüş belirtmenin nihayetinde bu çalışmanın bir amacı olmadığının hatırda tutulması gerekmektedir. Bu bağlamda, yalnızca katılımcıların verdiği cevaplardan hareketle tespiti

yapılan bu durumun arkasında yatan sebeplerin araştırılması ve anlamlandırmaya çalışılmasına gayret edilecektir.

Geleneksel yönetim modelinin yetersizliklerine karşı bir çözüm önerisi olarak öne sürülen yeni kamu işletmeciliği anlayışının 1980'li yıllardan itibaren dünyada uygulama alanı hızla genişlemiş, nitekim söz konusu anlayış Türkiye'de de başta akademik çevreler olmak üzere kamu yönetiminin gündeminde yer etmeye başlamıştır. Tıpkı dünyada olduğu gibi Türkiye'de de bu anlayışı benimseyenler olduğu gibi eleştirenler veya bu anlayışa en azından mesafeli yaklaşanlar olmuştur. Kamu yönetimi eğitimi veren akademik çevrelerin başta yeni kamu işletmeciliği anlayışı olmak üzere kamu yönetiminde işletmeciliğe veya kaynağını özel sektör yönetiminden alan benzer anlayış ve uygulamalara olan mesafesinin halihazırda Türkiye'de kamu yönetimi eğitimi verilen kurumların müfredat yapısı üzerinde doğrudan etkili olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bununla birlikte, Türkiye'de kamu yönetimi eğitimi verilen kurumların müfredat yapısı elbette çağın gerekliliklerine göre yeniden ele alınmaktadır. Fakat, bu bir anlayış/zihniyet değişimi olduğundan doğası itibariyle süreç yavaş işlemektedir. Nihayetinde akademisyenler bu değişimi bugün görüp fark etseler dahi söz konusu değişime uygun yeni müfredatı bölümlerde hayata geçirmek zaman almaktadır. Çünkü, söz konusu anlayış değişimine uygun hareket etme tercihinde bulunan öncü akademisyenlerin bu değişime cevap verecek dersleri lisans başta olmak üzere lisansüstü düzeyde kamu yönetimi müfredatı içerisine adapte etmesi neticesinde yeni yetişen akademisyenlerin de bu anlayış üzere veya bu anlayıştan haberdar olarak yetişmelerine vesile olacak, nihayetinde yeni yetişen akademisyenlerin de müfredata yeni dersler eklemesiyle bölümlerin müfredatlarında daha köklü bir değişim yaşanabilecektir.

Ayrıca, kamu yönetimi eğitiminin içeriğinin yalnızca yukarıda sıralanan gerekçelerden hareketle şekillenmediğini hatırda tutmak gerekmektedir. Nihayetinde ülkenin kamu yönetimin genel seyrinin ve/veya hükümetlerin politikalarının da kamu yönetimi müfredatı üzerinde dolaylı da olsa şekillendirici bir etkiye sahip olduğunu gözden kaçırmamak gerekmektedir. Bir ülkenin hükümet politikaları başta olmak üzere üst düzey kamu kurumları ve onların yöneticilerinin benimsediği anlayış ve politikalar aynı zamanda kamu yönetiminin müstakbel personellerinden beklentiler anlamına da geleceği için kamu yönetimi eğitimi verilen bölümlerde bu durumun dikkate alınması da gayet tabi karşılanmalıdır.

Belirtmeden geçmemek gerekir ki bu çalışmanın sonuçlarının genellenmesi noktasında da göz önünde bulundurulması gereken bir takım durumlar bulunmaktadır. Çalışmanın yöntem kısmında da ifade edildiği üzere ülkemizde kamu yönetimi eğitimi verilen bölümlerde 1400'e yakın akademik personel yer almaktadır. Bu çalışma ise kendisine ulaşılabilen 1200 kadar akademisyenin yalnızca 140'ının gönüllü katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu rakam bölümlerde görev yapan akademisyen sayısının yalnızca %10'una tekabül etmektedir. Bu bağlamda, daha fazla bir katılımcı kitlesinin dahil

olacağı bir çalışmanın sonuçlarının farklılaşma ihtimalinin olduğu da varsayılmaktadır. Öte yandan, çalışmaya katılım sağlayan akademisyenlerin %94'ünün devlet üniversitesinde görev yapıyor olması da göz önünde tutulması gereken başka bir husustur. Bu bağlamda, öncelikle bu çalışmadan elde edilen bulguları yorumlarken en azından devlet üniversitelerinde yer alan bölümler için bu genellemenin yapılmasının daha sağlıklı olacağı düşünülmektedir. Çalışma içerisinde sunulmamakla birlikte veriler kontrol edilirken fark edilen bir durum da şudur ki[4] vakıf üniversitelerini temsilen çalışmaya katılım gösteren akademisyenlerin verdikleri cevapların çalışmanın bütününde ulaşılan bulgulardan daha fazla girişimciliğe yönelik eğitim stratejinin benimsendiği izlenimini bu noktada aktarmak gerekmektedir.

Gelinen durumda Türkiye'deki kamu yönetimi bölümlerinin eğitim stratejilerine alan araştırması boyutuyla/düzeyinde odaklanan bu çalışmayı bir başlangıç olarak kabul etmek gerekmektedir. Gelecek çalışmaların gerek teorik zeminin gerekse örneklem düzeyinin geliştirilerek ve genişletilerek gerçekleştirilmesi ise kamu yönetimi eğitimine akademik düzeyde ilgi duyan bilim insanlarının teveccühüne bırakılmaktadır.

EKLER

EK 1: Katılımcıların Üniversitelerine Göre Dağılımı

No	Üniversite	Katılımcı	No	Üniversite	Katılımcı
1	Bursa Uludağ Üniversitesi	6	37	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	2
2	Sakarya Üniversitesi	5	38	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	1
3	Fırat Üniversitesi	4	39	Adıyaman Üniversitesi	1
4	İnönü Üniversitesi	4	40	Ahi Evran Üniversitesi	1
5	Muş Alparslan Üniversitesi	4	41	Akdeniz Üniversitesi	1
6	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	4	42	Altınbaş Üniversitesi	1
7	Pamukkale Üniversitesi	4	43	Anadolu Üniversitesi	1
8	Aksaray Üniversitesi	3	44	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1
9	Ardahan Üniversitesi	3	45	Ankara Üniversitesi	1
10	Artvin Çoruh Üniversitesi	3	46	Beykent Üniversitesi	1
11	Bayburt Üniversitesi	3	47	Batman Üniversitesi	1

[4] Bu bağlamda, söz konusu bulguların vakıf ve devlet üniversitesi ayrımını gösterecek şekilde dizayn edilerek çalışma içerisine dahil edilmemesinin nedeni vakıf üniversitelerini temsil eden katılımcı sayısının devlet üniversitesini temsil eden katılımcı sayısına oranla çok az olmasıdır. Şüphesiz söz konusu dengesizlik istatistiksel anlamlılık noktasında da sorun teşkil edecek düzeydedir.

12	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	3	48	Bingöl Üniversitesi	1
13	Gümüşhane Üniversitesi	3	49	Bitlis Eren Üniversitesi	1
14	Harran Üniversitesi	3	50	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1
15	Karadeniz Teknik Üniversitesi	3	51	Doğuş Üniversitesi	1
16	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	3	52	Dokuz Eylül Üniversitesi	1
17	Marmara Üniversitesi	3	53	Giresun Üniversitesi	1
18	Muğla SItkı Koçman Üniversitesi	3	54	Hacettepe Üniversitesi	1
19	Munzur Üniversitesi	3	55	Hitit Üniversitesi	1
20	Selçuk Üniversitesi	3	56	İstanbul Gedik Üniversitesi	1
21	Süleyman Demirel Üniversitesi	3	57	İstanbul Gelişim Üniversitesi	1
22	Afyon Kocatepe Üniversitesi	2	58	İstanbul Medipol Üniversitesi	1
23	Atatürk Üniversitesi	2	59	İstinye Üniversitesi	1
24	Bartın Üniversitesi	2	60	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	1
25	Çankırı Karatekin Üniversitesi	2	61	Kadir Has Üniversitesi	1
26	Dicle Üniversitesi	2	62	Kafkas Üniversitesi	1
27	Iğdır Üniversitesi	2	63	Kastamonu Üniversitesi	1
28	İstanbul Üniversitesi	2	64	Kırklareli Üniversitesi	1
29	Necmettin Erbakan Üniversitesi	2	65	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	1
30	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	2	66	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	1
31	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2	67	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1
32	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	2	68	Mersin Üniversitesi	1
33	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	2	69	Nuh Hacı Yazgan Üniversitesi	1
34	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	2	70	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	1
35	Trakya Üniversitesi	2	71	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	1
36	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2	72	Uşak Üniversitesi	1
				Toplam	**140**

KAYNAKLAR

[1] Wissema, J. G., Towards the Third Generation University: Managing in University in Transition. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2009.

[2] Akman, R. M. Şahin, M., Üçüncü kuşak üniversite konseptinde mesleki eğitimin yeniden yapılandırılması, *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4. UMYOS Özel Sayısı, p. 139-145, 2015.

[3]Çiftçi, M., Girişimci üniversite ve üçüncü kuşak üniversiteler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27, p. 341-348, 2010.

[4] Koçak, Y. Demirol, D., Kamu yönetimi disiplinin kimlik arayışı, Y. Koçak, A. C. Çiçek (Ed.), *Kamu Yönetimi: Yönetim Siyaset Ekseninde Yeniden Yapılanma*, Ankara: Gazi Kitabevi, p. 17-30, 2012.

[5] Altan, Y. Kerman, U. Aktel, M., Kamu yönetiminde lisans öğretimi: Kamu yönetimi öğrencileri üzerinde bir araştırma, *SDÜ Sosyal Bilimler Dergisi,* (20), p. 227-252, 2009.

[6] Ciner, C. U., Kamu yönetimi eğitimi ve öğretimi literatürü üzerine bir çözümleme, M. Okcu, B. Parlak, E. Akman (Ed.), *Kamu Yönetimi Eğitimi: Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler,* Bursa: Ekin Yayınevi, p. 3-24, 2015.

[7] Görmez, K., Olgusal ve kuramsal boyutuyla kamu yönetimi eğitimi, M. Okcu, B. Parlak, E. Akman (Ed.), *Kamu Yönetimi Eğitimi: Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler,* Bursa: Ekin Yayınevi, p. 25-36, 2015.

[8]. Arslan E., Osmanlı devletinde bürokratik yapıda değişim: bir güç odağı olarak bürokratik elitlerin yükselişi, *Turan-Sam*, 9 (36), p.60-70, 2017.

[9].Demirci, A., Enderun'dan mülkiye'ye Osmanlı İmparatorluğu'nda mülki idarecinin eğitimi, M. Okcu, B. Parlak, E. Akman (Ed.), *Kamu Yönetimi Eğitimi: Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler*, Bursa: Ekin Yayınevi, p. 77-112, 2015.

[10] Kalkışım, H. M., Geçmişten günümüze Türkiye'de kamu yönetimi disiplini, Y. Koçak, A. C. Çiçek (Ed.), *Kamu Yönetimi: Yönetim Siyaset Ekseninde Yeniden Yapılanma*, Ankara: Gazi Kitabevi, p. 1-16, 2012.

[11] Parlak, B., Kamu yönetimin tarihsel kökenleri, M. Okcu, B. Parlak, E. Akman (Ed.), *Kamu Yönetimi Eğitimi: Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler,* Bursa: Ekin Yayınevi, p. 53-76, 2015.

[12] Güler, B. A., Nesnesini arayan disiplin: Kamu yönetimi, B. Aykaç, Ş. Durgun, H. Yayman (Ed.), *Türkiye'de Kamu Yönetimi*, Ankara: Yargı Yayınevi, p. 527-544, 2003.

[13] Arslan, E. Gürses, F. Çiçek, A., Kamu yönetimi lisans eğitimi tercihinde öğrenci motivasyonu, KAYFOR 16. Özet Bildiriler Kitabı, 2019.

[14] Ömürgönülşen, U., Türkiye'de lisans düzeyi kamu yönetimi öğretiminde yakın dönemde yaşanan gelişmeler: mevcut durum, sorun alanları ve gelişme eğilimleri, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 65(3), p.123-161, 2010.

[15] Aykaç, B., Türkiye'de kamu yönetimi eğitiminin gelişimi B. Aykaç, Ş. Durgun, H. Yayman (Ed.), *Türkiye'de Kamu Yönetimi*, Ankara: Yargı Yayınevi, p. 47-55, 2003.

[16] Gül, H., Dünya'da kamu yönetimi eğitiminin genel çerçevesi, ve temel eğilimler, M. Okcu, B. Parlak, E. Akman (Ed.), *Kamu Yönetimi Eğitimi: Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler,* Bursa: Ekin Yayınevi, p. 127-160, 2015.

[17] Şener, H. E., Kamu yönetiminde alternatif yaklaşımlar, M. Okcu, B. Parlak, E. Akman (Ed.), *Kamu Yönetimi Eğitimi: Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler,* Bursa: Ekin Yayınevi, p. 487-503, 2015.

[18] Saruhan Ş. C., Özdemirci, A., Bilim, Felsefe ve Metodoloji, Beta Yayınları, İstanbul, 2011.